

OBA – på gott och ont

Lena Lundgren

Mats Myrstener är i bis nr 2009:3 på det hela taget positiv till och imponerad av OBA, Openbare Bibliotheek Amsterdam, Amsterdams nya huvudbibliotek. Jag har också besökt OBA, ett par gånger, men är mindre imponerad.

OBA är väldigt stort och förvisso en satsning av Amsterdams kommun. Den del av hamnen som ligger närmast stadens centrum, Oosterdok, håller på att omvandlas till ett område för kultur och upplevelser med stadsbibliotek, kongresscenter, konserthus, hotell m.m. Det ligger nära centralstationen men ändå lite i utkanten av centrum, på en ö. Som i flera andra storstäder numera ser kommunens ledning nya, spektakulära kulturinstitutioner som något som profilerar staden och höjer stadens identitet och status.

MEN det finns mycket att invända mot OBA. På första våningen, som är en souterrängvåning, ligger barnavdelningen, som Mats beskriver som ”enorm”. Den är verkligen inte alls enorm, i själva verket en bråkdel av det stora biblioteket. Den är dessutom fantasilöst inredd och tråkigt möblerad. Detta är verkligen förvånande eftersom utformningen av den nya barnavdelningen föregicks av ett mycket ambitiöst förberedelsearbete. Dåvarande chefen för barnavdelningen Marijke Troelstra startade ett stort projekt kallat The library of 100 talents, ett projekt som hon har presenterat på flera konferenser, bl.a. på Svensk Biblioteksförnings biblioteksdagar 2004. Tjugofem barnbibliotekarier från olika bibliotek i Nederländerna deltog i en kurs, som utgick från Howard Gardners teori om de

multipla intelligenserna. Sju idébibliotek skapades också för att öppna tankegångarna och stimulera fantasin och idéerna om framtidens barnbibliotek. Bilderboksillustratören Marit Törnqvist, i Sverige känd för sina illustrationer av Astrid Lindgrenberättelser och för utformningen av Sagotåget på Junibacken, skapade ett fantastiskt förslag till barnbibliotek. Men tyvärr blev förslaget en bricka i ett politiskt och ekonomiskt spel och barnavdelningen är nu det torftiga resultatet av en rad kompromisser och snabba lösningar.

Personalen, som Mats hade svårt att få syn på, arbetar antingen ”front-office” eller ”back-office” och de förstnämndas uppgift ska vara ett trevligt bemötande av besökarna snarare än biblioteks kompetens. Besökarna förväntas att i stor utsträckning klara sig själva. Kompetensen finns ”back-office” och där planeras verksamheten. (Fast det finns också informationsdiskar i biblioteket, Mats.) Marijke Troelsta är inte längre chef för barnbiblioteket utan arbetar med programverksamheten, som är ett omfattande och viktigt inslag i hela biblioteket.

Barnbiblioteket har ingen särskild personal med barnbiblioteks kompetens utan bemannas av vilken personal som helst, vilket enligt min mening är en stor brist som dessutom är märkbar i biblioteket: ingen tema- eller genreindelning, inga roliga skyltningar och inga inspirerande utställningar. Vid mitt senaste besök diskuterades en förändring eftersom

det har varit svårt att få personalen att arbeta på barnavdelningen.

Biblioteket är modernt i många avseenden och välutrustat med datorer, film, datorspel och musik-cd. Men det är å andra sidan medier som normalt förekommer i biblioteken, även om OBA har ovanligt många. Däremot fanns det, när jag var där, ingen övrigt eller ny medieanvändning.

Avgiften för lånekortet för vuxna är, som Mats noterar, 250 euro. Det medför att bara ca 25 % av invånarna i Amsterdam är ”medlemmar”, jämfört med att två tredjedelar av svenskarna har bibliotekskort. OBA är, som Mats skriver, ”ett bibliotek för redan frälsta”, och det i mycket hög grad! Det innebär också att biblioteket har en marknadsavdelning som är inriktad på att få fler medlemmar, särskild bland unga vuxna och människor från andra länder. Den senare gruppen är klart underrepresenterad i biblioteket i motsats till i Sverige. Att besöka OBA är dock gratis och under helgerna fungerar biblioteket som utflyktsmål för många amsterdambor.

Sammanfattningsvis är OBA en spännande byggnad med stor potential (och stor restaurang) men också ett bibliotek med stora brister och utan den framåtsyftande verksamhet som man hade kunnat förvänta sig. Flera andra nederländska bibliotek bygger på intressantare idéer och lösningar än OBA!